

MIKES KELEMEN MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANTÁRGYVERSENY

2024. március 23., megyei szakasz

8. osztály, magyar tagozat

- minden tétel kötelező
- a tételek kidolgozására szánt idő: 3 óra
- megjelenés: 10 pont

I. TÉTEL**45 pont**

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, majd oldd meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszolj a kérdésekre!

A régi otthonban, a körúton, rengeteg barátja volt, a bérház minden emeletén laktak iskolatársai, a szomszéd épületekben, a sarkon túl is. Ha elkészült a leckéjével, lemehetett a közeli térre játszani, anyja szívesen leengedte, mert fentről mindig ellenőrizni tudta, mit csinál, a térre nyíltak a konyhájuk ablakai. A Domb utcán egyetlen maga korú se lakott, csak öregek és még öregebbek. „Isteni hely! – mondta az apja, mikor először kiállt az erkélyre és körbenézéledött. – Hihetetlen, hogy ilyen még van. Se gyerek, se csecsemő!” [...]

A párhuzamos utcákban már laktak gyerekek, de a párhuzamos utcákban nem volt szabad játszania, csak a maguk villája előtt azon a területen, amelyet az erkélyről belátott az anyja. A leckékkel gyorsan elkészült, sok szabad ideje volt, unatkozott. Úgy találták, nincs kihasználva a napja, a harmadik villában angolul tanított egy nő, hetenként kétszer hozzá járatták. Haladt, okos gyerek volt.

Ha nem lett volna okos, nem veszi észre, milyen viszonylagosan szeretik. Nem volt szentimentális, nem is túlozta el a dolgokat; tudta, hogy szeretik, de csak úgy, akkor és addig, amíg nyugton van, és nem zavar senkit. Üljön békén! – mindig ezt hallotta otthon, az apja későn járt haza, legtöbbször munkát is hozott magával, az anyja igényes háztartást vezetett, egyedül, a szülők csendre vágytak, és nyugalmat akartak maguk körül. Hogy meg legyenek elégedve vele, nem volt szabad fennakadást okoznia semmiben, s úgy kellett viselkednie, hogy ne zavarja meg senki munkáját vagy pihenését. Engedelmeskedett, csendben volt. Jól tanult, de otthon, elvől, sose dicsérték, az apja úgy gondolta, a dicséretés elrontja, aztán egy idő múlva már nem lesz olyan kezelhető, s görbén nézett a fiú tanítójára, aki meglátogatta a gyermeket új lakóhelyén, s fesztelenül, szeretettel magasztalta jó magaviseletét, szorgalmát. Mikor elment, úgy nyilatkozott a nevelőről, hogy primitív és kisigényű, a fiú némán állt az ablakban, nézett a tanító után tanácstalanul. Az egyetlen volt, aki igazán törődött vele, akinek a szemében számított. Kettémetszette az életét, hogy Pesten ő valaki, Budán meg senki.

Társaságra vágyott, akárkivel beérte volna. Odaszegődött az utcájukbeli férfiakhöz, nőkhöz, lépkedett mellettük némán. Ha megkérdezték, mit akar, nem válaszolt, csak nézett, várta, hogy valaki megérti, magával hívja, esetleg mutat neki valamit, valami érdekességet, mert otthon kibírhatatlanul unalmas volt, vagy megbízta valamivel, akármivel. [...]

Az egyetlen menedék a könyv volt. Olvasni mindig engedték, az olvasással se piszok nem fenyegette a házat, sem zaj. A bátor hősokeket szerette, a ravaszokat, a feltűnőket, mindenkit, aki kitűnt, akit méltányoltak, ünnepeltek. Olvasott, s azt képzelte, sétál a Domb utcán, ezüstsisakja van, rajta toll, hosszú, tűzpiros. [...]

A galambot a tavaszi szünetben találta az utcán.

Először, messzebről, még nem tudta, mi, csak észrevette, hogy valami fehér, ami nem tartozik az utca képéhez. Mikor közelebb ért, látta, hogy galamb, nem vad, valami szép fajta, ott feküdt a porban. [...] Hozzányúlt, előbb egy ujjal, megpiszkálta a tollazatát, aztán felemelte, és meglóbálta a lábánál fogva. Könnyű volt.

Mikor megütötték, nem értette, ki bántotta, és miért. Az ütés nem volt nagy, csak meglepő, s az öregasszony, aki mögötte állt, és lihegett, ugyanaz a nagyon öreg asszony a szomszéd villából, akit szintén kíséretetett egy ideig, éppolyan eredménytelenül, mint más. Az öregasszony ütötte meg, piros volt a képe. Felemelkedett a guggolásból, nem félelem volt az arcán, csak csodálkozás.

– Gyalázatos! – mondta az öregasszony. – Megvagy, gyalázatos! Hol a csúzlid?

(Szabó Magda: *Domb utca*. Részlet)

1. Mutasd be 2–3 mondatban a gyerek Domb utcai otthonát a régihez viszonyítva! 5 pont
2. Igazak vagy hamisak a következő kijelentések? Írd át a vizsgalapra az alábbi kijelentések betűjelét, és azt, hogy igaznak (I) vagy hamisnak (H) tartod őket!
 - a. A fiút megviselte a költözés.
 - b. A Domb utca gyerekzsivajtól hangos hely.
 - c. A gyerek primitívnek és kisigényűnek tartotta tanítóját.

- d. A gyerek csúzlival lelőtt egy galambot.
e. Az öregasszonyt soha nem látta korábban. 5 pont
3. Értelmezd 3–4 mondatban a következő részletet!
Az egyetlen menedék a könyv volt. Olvasni mindig engedték, az olvasással se piszok nem fenyegette a házat, sem zaj. A bátor hősöket szerette, a ravaszokat, a feltűnőket, mindenkit, aki kitűnt, akit méltányoltak, ünnepeltek. Olvasott, s azt képzelte, sétál a Domb utcán, ezüstsisakja van, rajta toll, hosszú, tűzpiros. 5 pont
4. Hogyan viszonyulnak a szülők a gyerekükhöz? Fejtsd ki válaszod 3–4 mondatban a szöveg alapján!
5 pont
5. Az apa és a tanító különbözőképpen gondolkodik a dicséretről. Te melyikükkel értesz egyet? Indokold válaszodat 4–5 mondatban. 10 pont
6. Fogalmazd meg 4–5 mondatban a fiú reakcióját az öregasszony támadására!
Nyelvi igényesség, szövegkohézió, helyesírás 10 pont
5 pont

II. TÉTEL**45 pont**

Az alábbi részletből kiindulva írd 1–1,5 oldalas anekdotát egy kutya nézőpontjából *Így neveltem meg a gazdámat* címmel!

Mielőtt hozzákezdénénk a kutyának nevezett élőlény tudományos alapokon nyugvó neveléséhez, tudnunk kell, hogy a kutya általában két részből áll: úgymint első és hátsó részből.

A nevelés szempontjából egyaránt fontos mindkét rész. A kutya első részét szavakkal, a hátsó részét egy összecsavart újsággal neveljük. (Megjegyzendő: az elülső részben helyezkednek el a fogak, amelyeket a kutya nem csak evésre használ!)

A kutya nevelését névadással kezdjük. Megszólítás nélkül ugyanis az illető állat azt hiszi, hogy a szüleit vagy szerelmüket szólítjuk kutyusnak, kutyulinak, kutyinak.

Igyekezünk a kutyának egyszerű és rövid nevet adni. Nem célravezető például Doktor Penderecki Aladárnak hívni ebünket, mert mire visszaparamcsoljuk az utcáról, már lehúzta a postás nadrágját. De ne nevezzük az ebet Kovács Pistikének se, mert ha az utcán utána ordítunk, hogy aszondja: „Gyere ide, Kovács Pistike, mert beléd rúgok!” – legalább öt dühös Kovács István nevű férfi elől futhatunk hazáig.

A kutya nevelési szempontjából a legfontosabb, hogy tudja: ki az úr a háznál. Azaz ki a gazda. Nem szabad azt gondolnia, hogy őt szolgálja az a személy, aki reggel, délután és este sétálni viszi, aki a kuckóját rendben tartja, aki eteti, fésülgeti, mosdatja, simogatja, finom falatokkal jutalmazza, de még nyaralni se megy, mert nincs szíve másra bízni az ebét. Hogy efféle félreértés ne legyen, kemény, pattogó hangon kell utasítani miközben farkcsóválva ugrándoznak körülötte: „Itt a hús! Edd meg! Nyakörvet fel! Megyünk sétálni! Tessék azonnal kimászni az ágyamból, különben én fekszem a szőnyegre!”

A kutya nevelése a kutya számára sem könnyű. Ki kell bírnia röhögés nélkül, ha ez a sürgölődő, őt becézgető és a kedvét örökké kereső személy azt hiszi, hogy a kutya mellett az ember az úr a háznál. Ha kibírja röhögés nélkül, a nevelés befejeződött: a kutya átnevelte az embert.

(Nógrádi Gábor: *Hogyan neveljünk kutyát?* Részlet)